

Dnr: 2015-000411

Antaget av kommunstyrelsen 2015-10-28, §147

Riktlinjer vid upphandling - krav på social och ekologisk hållbarhet

Hållbara upphandlingar

I enlighet med Vårgårda kommuns upphandlingspolicy ska kommunens upphandling främja en långsiktig hållbar utveckling. I all upphandling ska hållbarhet, såväl ekologisk, social som ekonomisk, beaktas.

Livscykelperspektivet ska vara grundläggande vid beräkning av kostnadseffektivitet. Om konflikter mellan hållbarhetsaspekterna uppkommer ska dessa synliggöras och bedömas.

Ekologisk hållbarhet (Miljökrav)

Miljökrav vid upphandling skapar förutsättningar för ökad andel miljöanpassade produkter och tjänster i kommunen, att kommunen når satta miljö- och klimatmål samt att nya lösningar och produkter utvecklas.

För de produkt- och tjänsteområden som Upphandlingsmyndigheten har framtagna kriterier inom miljö ska som lägst kraven på **basnivå** användas.

För områden om inte finns med i Upphandlingsmyndighetens databas ska ändå miljökrav ställas så att resurshushållning, energieffektivitet och minskad negativ miljöpåverkan sker. Kraven ska ställas med utgångspunkt från miljöbalken kap 2 om hänsynsregler och rimlighetsavvägning.

Livscykelanalys ska vara till grund vid upphandling av framför allt produkter eller anläggningar som medför kostnader för energianvändning, drift och underhåll.

En upphandling ska leda till att det ges ett så bra utbud som möjligt med miljövänliga produkter eller tjänster. I första hand ska miljömärkta, tredjepart certifierade produkter och tjänster premieras.

Kommunens mål, styrdokument och beslut som innehåller miljökrav eller miljömål ska alltid beaktas om de inte strider mot lagen om offentlig upphandling. Inom följande strategiska områden finns specifika miljökrav formulerade:

Livsmedel

Upphandlingar av livsmedel ska göras så att inköpen kan klimat- och säsongsanpassas. Upphandlingen ska även bidra till att inköpen av

närproducerade, svenska och ekologiska livsmedel kan öka. Maten ska vara producerad på ett klimatsmart sätt och i enlighet med svenska regler för god djurhållning.

Upphandlingen av livsmedel ska göras på ett sådant sätt att kommunens mål inom livsmedelsområdet kan uppnås.

Kemiska produkter

Med kemiska produkter menas kemisk-tekniska produkter för professionell hygien, rengöring och underhåll.

Vid upphandling av kemiska produkter eller tjänster där kemiska produkter används, ska krav ställas så att varor med utfasnings- eller riskminskningsämnen undviks. Upphandlingen ska inriktas så mycket som möjligt till miljö- och hälsovänliga alternativ.

Fordon, bränsle och transporter

Upphandling av fordon ska göras så att det ger ett så bra utbud som möjligt av personbilar och lätta lastbilar som drivs av förnybara eller alternativa drivmedel (t.ex. el- eller gas), så att kommunens mål om utfasning av fossila bränslen kan uppnås. Upphandlingen ska även ge ett bra utbud av övriga miljöfordon, som vid inköp ska väljas i andra hand.

Vid upphandling av bränslen ska stor hänsyn tas till andelen förnybar inblandning och förnybara alternativ.

För transporter ska krav på miljöanpassning ställas. För samhällsbetalda resor ska krav ställas på att fordonen ska drivas med gas.

El och elektrisk utrustning

El ska vara miljödeklarerad, det vill säga komma från förnybara energikällor.

Krav på energieffektivitet på elektrisk utrustning och belysning ska ställas, både för drift och stand-by.

Kontorsmaterial och förbrukningsmaterial

Upphandling av kontorsmaterial och förbrukningsmaterial ska utföras med inriktning på miljö- och hälsovänliga produkter.

Miljöer för barn

För miljöer där barn och unga vistas i ska upphandlingen inriktas till att miljö- och hälsofarliga material och produkter undviks. För produkter till förskolan ska Upphandlingsmyndighetens Kravpaket för Giftfri förskola användas.

Social hållbarhet

Socialt ansvarsfull upphandling kan innebära en rad olika saker. Det kan handla om krav på sysselsättningsmöjligheter vid utförande av kontrakt, t.ex. anställning av arbetslösa. Det kan även handla om respekt för anständiga arbetsvillkor, dvs. krav på respekt för mänskliga rättigheter vid köp av varor som produceras i s.k. låglöneländer.

Krav på sociala rättigheter och arbetsrättigheter, som krav på kollektivavtalsliknande villkor är även möjligt att ställa, under förutsättning att det är förenligt med EU-rätten. Social integration som syftar till att inkludera utsatta grupper i samhället kan beaktas, likaså likabehandling

mellan kvinnor och män. Även tillgänglighet för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning ges tillgänglighet till offentliga byggnader, allmänna transportmedel, offentlig information m.m. kan inrymmas i upphandlingskraven (6 kap, 1 § LOU, 10 kap 2 § LOU samt 10 kap. 3 § LUF).

Vid upphandling av varor och tjänster ska kommun i sin upphandling ställa sociala krav på leverantören. Dessa sociala krav innefattar också om leverantörer använder sig av underleverantörer eller underentreprenörer.

Tvångsarbete

Leverantören av varor eller tjänster ska försäkra kommunen om att leverantörerna inte använder sig av eller drar fördel (direkt eller indirekt) av tvångsarbete. Med tvångsarbete menas att företaget som levererar tjänsten eller produkten inte beslagtar den anställdas id-handlingar, lånar ut pengar till den anställda (skuldarbete) eller liknade.

Barnarbete

Leverantören av varor eller tjänster ska försäkra kommunen om att leverantörerna inte använder sig av eller drar fördel av (direkt eller indirekt) av barnarbete.

Diskriminering

Leverantören av varor eller tjänster ska försäkra kommunen om att leverantörerna inte använder eller stödjer diskriminerande beteende. Diskriminering omfattar särbehandling, uteslutning eller företräde på grund av personliga egenskaper, och som har en negativ inverkan på en individs möjligheter till sysselsättning eller som på andra sätt medför särbehandling på arbetsplatsen.

Föreningsfrihet

Leverantören av varor eller tjänster ska försäkra kommunen om att leverantörerna om att arbetstagarnas har rätt att organisera sig och förhandla kollektivt.

Arbetsmiljö

Leverantören av varor eller tjänster ska försäkra kommunen om att leverantörerna säkerställer att de krav och lagar som rör arbetsmiljö efterföljs.

Anställningsvillkor

Leverantören av varor eller tjänster ska försäkra kommunen om att leverantörerna följer arbetslagstiftningen, som påverkar de anställdas grundläggande rättigheter. Gällande exempelvis fråga om löner, semester, arbetstider och raster samt privatlivets helgd.